

RAPORT UNHCR - TENDINȚE GLOBALE: STRĂMUTAREA FORȚATĂ ÎN 2018

DANIELA ALBU*

Abstract:

The 2018 Global Trends Report of UNHCR on forced displacement shows that there is a rise in the number of refugees as a result of persecution, conflict, violence, or human rights violations. By the end of the year 70,8 million individuals were forcefully displaced worldwide. The figure includes refugees and other displaced people not covered by UNHCR's mandate and excludes other categories such as returnees and non-displaced stateless people.

Sixty-seven per cent of refugees come from only five countries: Syria (6.7 million), Afghanistan (2.7 million), South Sudan (2.3 million), Myanmar (1.1 million), and Somalia (0.9 million). The Report also focuses on the dire situation in Venezuela, which forced more than 3 million people to flee their country during 2018 due to lack of food and medicine, violence and poverty.

The report also tackles relocation and integration of refugees. In 2018, 92,400 refugees were relocated in 25 countries, especially Canada, USA, Australia, UK and France. With regards to integration, it is difficult to distinguish between naturalized refugees and people who are not refugees. 62,600 refugees were naturalized, which is 10,800 less than in the previous year.

Keywords: refugee, naturalization, relocation, integration

Résumé:

Le Rapport sur les „Tendances globales du UNCHR sur le déplacement forcé” de 2018 montre que le nombre des réfugiés a augmenté suite aux persécutions, aux conflits, à la violence et aux violations des droits de l'Homme. Jusqu'à la fin de l'année 70,8 millions de personnes ont été déplacées au niveau global. Ce chiffre représente seulement le nombre des réfugiés et autres personnes déplacées qui ne se trouvent sous le mandat de l'UNHCR et exclut les autres catégories telles que les personnes retournées et les personnes apatrides qui n'ont pas été déplacées.

67% des réfugiés proviennent de cinq pays : la Syrie (6,7 millions), l'Afghanistan (2,7 millions), le Soudan du Sud (2,3 millions), le Myanmar (1,1 million) et la Somalie (0,9 million), le rapport fait également référence à la situation dramatique du Venezuela, où, en 2018, plus de 3 millions de personnes ont quitté le pays à cause de la crise alimentaire et des médicaments, de la violence et de la pauvreté.

* E-mail:daniela.albu@irdo.ro

Le rapport analyse aussi la situation des relocalisations et de l'intégration des réfugiés, ainsi, en 2019, 92.400 réfugiés ont été relocalisés dans 25 pays, surtout au Canada, aux EU, en Australie, en Grande Bretagne et en France. En ce qui concerne l'intégration, il est difficile de faire une distinction entre les réfugiés naturalisés et les personnes n'ayant pas le statut de réfugié. Au total, 62.600 réfugiés ont été naturalisés, 10.800 de moins par rapport à l'année précédente.

Mots-clés: réfugié, naturalisation, relocalisation, intégration.

Raportul anual al Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați „Tendințe Globale”¹, care este publicat în luna iunie pentru a marca și Ziua Internațională a Refugiaturii, analizează, din punct de vedere statistic, tendințele și evoluțiile în strămutarea globală a populațiilor pentru care Înalțul Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR) a fost investit de către comunitatea internațională. Aceste populații includ refugiați, solicitanți de azil, repatriați, persoane apatride și persoane strămutate din cauza unor conflicte armate. Cele mai recente date și informații obținute datează din mai 2019. Datele analizate au fost furnizate de guverne, ONG-uri și birouri ale UNHCR din lume. De multe ori cifrele sunt rotunjite pentru a avea o viziune generală globală și trebuie luat în considerare faptul că ele sunt în continuă schimbare.

În fiecare an, Raportul Global își propune să analizeze schimbările și tendințele mișcărilor de populații, dar și să contribuie la o mai bună conștientizare și o înțelegere mai clară de către public a acestora. Datele furnizate în Raport sunt la zi și se referă la numărul refugiaților, al persoanelor strămutate intern, al celor care s-au întors în țările lor de origine, al solicitanților de azil, apatrizilor și al altor populații de care se preocupă UNHCR, cea din urmă fiind o nouă categorie, despre care vom reveni cu precizări. Raportul este un instrument util și vine în sprijinul organizațiilor și al guvernelor pentru planificarea asistenței umanitare, adresându-se totodată tuturor celor interesați și publicului larg.

Conform Raportului, în anul 2018, la fiecare minut, 25 de persoane au fost forțate să fugă, părăsindu-și locuințele și țara de origine. 67% dintre refugiați provin din doar 5 țări de pe glob: Siria (6,7 milioane), Afganistan (2,7 milioane), Sudanul de Sud (2,3 milioane), Myanmar (1,1 milioane), Somalia (0,9 milioane). Numărul refugiaților asistați de UNHCR aproape că s-a dublat față de 2012, două treimi dintre aceștia provenind doar din cele cinci țări menționate mai sus.

¹ <https://www.unhcr.org/5d08d7ee7.pdf>

Raportul prezintă și studii de caz privind tragedia din Venezuela, de unde, până la sfârșitul anului 2018, au fugit din țară peste 3 milioane de persoane, pornind în călătorii periculoase și riscându-și viețile pe râul Tachira, de la granița dintre Venezuela și Columbia, în căutarea disperată a unei vieți mai sigure. Motivele acestui exod sunt multiple: lipsa hranei și a medicamentelor, violența, sărăcia. Majoritatea s-au îndreptat spre America de Sud și Caraibe. Aceasta este una dintre cele mai mari crize din istoria recentă a regiunii. Din cauza fluxului de sosiri procedurile de azil sunt îngreunate de numărul copleșitor de cereri. Până în prezent au primit statutul de refugiat doar 21.000 de venezuelieni din cei 460.000 care au solicitat azil. Foarte mulți se află încă în situații neclare și astfel devin vulnerabili putând fi victime ale exploatării și alte altor posibile abuzuri.

Luând în considerare că aproape 5.000 de persoane părăsesc zilnic Venezuela, în Raport se estimează că până la sfârșitul anului 2019 se va ajunge la cifra de 5 milioane de persoane care au părăsit țara având ca destinații Columbia, Brazilia, Chile, Ecuador și Peru. Mulți se aventurează în bărci pe ocean spre insulele Caraibe. Țările gazdă și-au manifestat solidaritatea și înțelegerea pentru venezuelienii sosiți pe teritoriul lor, oferindu-le ajutor și protecție.

1 din 5 solicitanți de azil sunt din Venezuela. Aproximativ 2,1 milioane de cereri individuale de azil sau de statut de refugiat au fost prezentate statelor sau agențiilor ONU pentru refugiați în 158 de țări sau teritorii. Aceasta reprezintă o creștere din 2017 când au fost înregistrate doar 1,9 milioane de cereri. În țările în care UNHCR a gestionat determinarea statutului de refugiat, în anul 2018, au fost înregistrate 227.800 de cereri, dintre care 12.200 au fost înaintate spre recurs în urma deciziei nefavorabile sau depuse din nou.

În ceea ce privește numărul refugiaților raportat la numărul populației, Libanul continuă să găzduiască cel mai mare număr de refugiați raportat la populația libaneză – 1 din 6 oameni este refugiat. Pe locul doi se află Iordania (1 din 14), iar pe locul trei Turcia (1 din 22).

Pentru al cincilea an consecutiv, Turcia a găzduit cel mai mare număr de refugiați din întreaga lume (3,7 milioane de oameni), urmată de Pakistan (1,4 milioane), Uganda, (1,2 milioane), Sudan (1,1 milioane) și Germania (1,1 milioane). În 2018, în Germania a crescut numărul refugiaților, ajungând la 1.063.800 la sfârșitul anului. Mai mult de jumătate dintre aceștia provin din Siria, iar restul din Irak și Afganistan. De asemenea, în Iran majoritatea refugiaților provin din Afganistan, Iranul rămânând pe locul șase în rândul țărilor care găzduiesc refugiați.

Bangladesh a continuat să primească numeroși refugiați, majoritatea fiind din Myanmar (906.600 la sfârșitul anului 2018). A crescut și numărul refugiaților primiți de Etiopia, care se situează pe locul nouă în acest clasament, mai mult de jumătate dintre refugiați provenind din Sudanul de Sud. A crescut ușor și numărul refugiaților din Iordania, majoritatea fiind sosiți din Siria. Astfel, Iordania se situează pe locul 10 în rândul țărilor lumii unde refugiații au primit azil. Printre țările care au primit un număr semnificativ de refugiați până la sfârșitul anului 2019 se numără și Ciad, Kenya, Camerun și Franța. Situația Camerunului este complexă și aparte, deoarece este atât o țară sursă de refugiați, cât și o țară gazdă pentru solicitanții de azil. Astfel, Camerun a găzduit 380.300 de refugiați din Republica Africii Centrale și Nigeria.

În Raport se arată că mai puțin de 3% dintre refugiați se întorc în țările lor de origine, 593.800 de refugiați au revenit în țările lor de origine în 2018 comparativ cu 667.400 în 2017.

Îngrijorător este faptul că numărul populației strămutate forțat crește mai repede decât cel al populației globale. Populația globală a persoanelor strămutate forțat a crescut semnificativ de la 43,3 milioane în 2009 la 70,8 milioane în 2018. Creșterea înregistrată în perioada 2012-2015 s-a datorat în mare parte conflictului din Siria, iar între timp au apărut conflicte de proporții și în alte țări: Irak, Yemen, Republica Democrată Congo, Sudanul de Sud. De asemenea, trebuie luate în considerare și valul de refugiați creat de exodul populației Rohingya din Myanmar spre Bangladesh la sfârșitul anului 2017, strămutările interne din Etiopia și solicitanții de azil care au părăsit Venezuela.

În Raport se arată că în fiecare minut 25 de oameni sunt forțați să fugă din țara lor. Prezentând tendințele globale, Raportul subliniază că populația strămutată forțat din cauza amplitudinii violenței și conflictelor a crescut cu 2,3 milioane în 2018. 70,8 milioane de oameni strămutați forțat reprezintă un record: 25,9 milioane de refugiați dintre care 20,4 milioane de refugiați sub mandatul UNHCR, 5,5 milioane de refugiați palestinieni sub mandatul Agenției ONU pentru refugiații palestinieni (UNRWA), 41,3 milioane de persoane strămutate intern și 3,5 milioane de solicitanți de azil. Aproximativ 13,6 milioane de oameni au fost strămutați din cauza conflictelor și persecuțiilor în 2018. Această cifră include 10,8 milioane de persoane strămutate în interiorul granițelor proprii țări și 2,8 milioane de noi refugiați și solicitanți de azil. În cursul anului 2018, în medie, 37.000 de persoane au fost forțate să își părăsească casele în fiecare zi. Aproape 4 din 5 refugiați trăiesc în țări vecine cu țările lor de origine. Țările dezvoltate au găzduit 16% dintre

refugiați, în timp ce o treime din populația globală a refugiaților a fost primită în țări mai puțin dezvoltate. 3,5 milioane de oameni așteptau la sfârșitul lui 2018 soluționarea cererilor de azil. 2,9 milioane de oameni s-au întors în zone ale țărilor lor de origine, dar întoarcerea în țara de origine nu a ținut pasul cu rata noilor strămutări.

Au fost înregistrate 1,7 milioane de cereri noi de azil, iar SUA este țara care a primit cele mai multe astfel de cereri, urmată de Peru, Germania, Franța și Turcia.

Potrivit statisticilor guvernamentale din întreaga lume, 25 de țări au primit 92.400 de refugiați pentru relocare în timpul anului cu sau fără sprijinul UNHCR, în timp ce UNHCR a înaintat țărilor 81.300 de cereri de relocare.

O altă tendință îngrijorătoare este numărul mare de copii refugiați. Minorii sub 18 ani constituie aproximativ jumătate din numărul refugiaților în 2018. Numărul copiilor neînsoțiți sau separați de părinți este de 138.600, dar este considerată mult prea mică față de realitate, deoarece mulți dintre copii devin victime neraportate ale abuzurilor.

Analizând aceste tendințe conform statisticilor, Raportul concluzionează că 13,6 milioane de oameni au fost forțați să fugă din țările lor în cursul anului 2018.

Populația strămutată intern a atins cifra de 5,4 milioane în 2018 conform datelor raportate de UNHCR. Acești oameni au fost forțați să se mute în interiorul țărilor lor din cauza conflictelor și a violențelor. Este vorba totuși de o reducere semnificativă comparativ cu anul 2017 când existau 8,5 milioane de persoane strămutate intern. Numărul îngrijorător de mare al persoanelor strămutate intern din Etiopia (peste 1,5 milioane) se datorează violenței între comunitățile din diferite zone ale țării, sursa conflictelor fiind dreptul la apă și accesul la terenurile de pășunare. Alte țări cu un număr ridicat de persoane strămutate intern sunt Somalia, Nigeria și Camerun.

Ca și în anii precedenți, aproape un milion de irakieni (945.000) au ales să revină în țara lor. Aceasta reprezintă cifra cea mai ridicată a revenirilor în țara de origine. De asemenea un mare număr de întoarceri în țara de origine au fost înregistrate în Filipine (445.700), Republica Centrafricană (306.200) și Nigeria (176.200).

Așa cum s-a menționat anterior, numărul refugiaților aflați în grija UNHCR aproape că s-a dublat față de 2012.

Există anumite circumstanțe în care UNHCR acordă asistență unor persoane sau grupuri de persoane care nu intră în categoria „strămutați forțați”,

„returnări” sau „apatrizi”. Această nouă categorie este definită drept „alte persoane care necesită sprijin”. Spre exemplu refugiații returnați care încă au nevoie de sprijinul UNHCR mai mult de un an după sosirea lor în țara de origine, populațiile țărilor gazdă afectate de fluxul de refugiați, precum și solicitanții de azil care au fost respinși și încă au nevoie de asistență umanitară. Această categorie număra 1,2 milioane până la sfârșitul lui 2018.

În ceea ce privește noii refugiați, pe parcursul anului 2018 au existat 1,1 milioane față de 2,17 milioane în 2017, ceea ce reprezintă o scădere. 599.300 de persoane au beneficiat de recunoașterea statutului de refugiat, în timp ce 461.200 au obținut o formă de protecție temporară. Cei mai mulți noi refugiați provin din Siria, ei reprezentând mai mult de jumătate din noile cereri de azil din Turcia. Conflictul din Sudanul de Sud a continuat să determine strămutarea a 179.200 de noi refugiați înregistrați în 2018. Al treilea mare grup de noi refugiați provine din Republica Democrată Congo și aceștia au sosit în Uganda. Camerun a primit refugiați din Nigeria, iar Etiopia din Sudanul de Sud.

UNHCR a semnalat un număr de returnări organizate individual, care au avut loc în 2018, uneori sub presiune și în zone unde, deși condițiile se îmbunătățiseră parțial, pacea și securitatea nu erau instaurate pe deplin. Este foarte important ca aceste returnări să nu fie urgentate și să nu aibă loc sub presiune, fiind necesară întrunirea tuturor condițiilor pentru reintegrare. Atunci când persoanele aleg de bună voie și din proprie inițiativă să se întoarcă în țara lor de origine, UNHCR monitorizează situația și militează pentru asigurarea unor condiții mai bune. Statisticile arată că refugiații din 62 de țări care le-au acordat azilul s-au întors în 37 de țări de origine. Din nefericire datele nu arată dacă aceste întoarceri au însemnat și garantarea deplină a siguranței persoanelor respective.

Relocarea poate salva vieți. Mutarea într-o nouă țară care nu este nici țara de origine, dar nici țara care a acordat azilul reprezintă o modalitate de salvare asigurând protecția refugiaților care sunt cei mai supuși riscului. Această relocare este și unul dintre obiectivele principale ale Acordului Global privind Refugiații. Guvernele trebuie să își împartă responsabilitatea în răspunsul comun la strămutările forțate și să contribuie la reducerea impactului crizei refugiaților asupra țărilor gazdă. Dintre cele 81.300 de cereri de relocare din 2018, 68% proveneau de la victime ale violenței și torturii, de la persoane care aveau nevoie de protecție juridică, dar și fizică, în special de la femei și fete vulnerabile. Peste jumătate dintre aceste cereri de relocare erau înaintate de minori. În cursul anului 2018, conform statisticilor guvernamentale globale

comunicate către UNHCR, 92.400 de refugiați au fost relocați în 25 de țări cu precădere în Canada, SUA, Australia, Marea Britanie și Franța.

Integrarea refugiaților – un rezultat pozitiv greu de monitorizat. Integrarea reprezintă un proces gradual complex prin care refugiații obțin dreptul la rezidență permanentă și, în multe cazuri, cetățenie în țara în care au cerut azilul. Procesul integrării implică multe aspecte juridice, sociale și culturale. Naturalizarea – actul juridic și procesul prin care un non cetățean poate primi cetățenia sau naționalitatea unei țări – reprezintă măsura de integrare locală. Cu toate acestea este dificilă distincția dintre refugiații naturalizați și cei care nu sunt considerați oficial refugiați. În 2018 s-au raportat 62.600 de naturalizări – mai puțin decât în 2017, când au fost reportate 73.400 de naturalizări. În Turcia au existat cele mai multe naturalizări, majoritatea ale refugiaților proveniți din Siria. Pe al doilea loc se află Canada. De asemenea, și în Olanda, Guinea-Bissau și Franța numărul de naturalizări a fost semnificativ.

În concluzie, și din acest cel mai recent raport global al UNHCR reiese faptul că tot mai mulți oameni fug din fața conflictelor, a violențelor și a persecuțiilor din țările lor, în căutarea unei vieți sigure, iar această tendință continuă să fie în creștere.